

Rezime Izvještaja guvernera - septembar 2011

Ažurirano: 30.11.2011. godine

U Izvještaju Guvernera za septembar 2011. godine konstatovano je da su tekuće aktivnosti CBCG realizovane u skladu sa njenom politikom i smjernicama za ostvarivanje politike. Istaknuto je da su pojedini rizici u sistemu još uvijek prisutni, ipak, procjene Centralne banke, na bazi dostupnih podataka, ukazuju da je u prvoj polovini godine ostvaren rast BDP-a od oko 2,5%.

Godišnja stopa inflacije u septembru 2011. godine iznosila je 3,4%. Cijene su u septembru u odnosu na prethodni mjesec zabilježile pad od 0,1%, dok su u odnosu na decembar 2010. godine zabilježile rast od 3%. Prosječan rast cijena (prvih devet mjeseci ove godine u odnosu na isti period prethodne) je iznosio 3,1%.

Industrijska proizvodnja je u prvih devet mjeseci 2011. godine zabilježila pad od 6,2% u odnosu na isti period prethodne godine, zbog pada proizvodnje u sektoru proizvodnje električne energije, gasa i vode. Rast je zabilježen u sektoru vađenja ruda i kamena, i prerađivačkoj industriji.

Broj dolazaka turista u prvih devet mjeseci 2011. godine povećao se za 8,4%, dok se broj noćenja povećao za 10,2% u odnosu na isti period prethodne godine. Većina kategorija saobraćaja ostvarile su pad u prvih devet mjeseci 2011. godine u odnosu na isti period prethodne godine. Prevoz robe je smanjen u željezničkom, vazdušnom i u drumskom saobraćaju. Kod prevoza putnika došlo je do povećanja u vazdušnom saobraćaju, dok je u željezničkom i drumskom saobraćaju smanjen prevoz. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je zabilježilo rast od 18% u trećem kvartalu 2011. godine u odnosu na isti period prethodne godine, mjereno efektivnim časovima rada. Promet robe u trgovini na malo (u tekućim cijenama) je, prema preliminarnim podacima Monstata, u prvih devet mjeseci 2011. ostvario rast od 19,8% u odnosu na isti period prethodne godine. Šumarstvo je u prvih devet mjeseci 2011. ostvarilo rast proizvodnje od 1,7% u odnosu na isti period prethodne godine.

Broj zaposlenih u avgustu 2011. godine je bio niži za 1,6% u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na avgust 2010. godine povećan za 5,9%. Broj nezaposlenih lica je povećan za 1,1% u septembru 2011. u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na septembar 2010. smanjen za 5,2%.

Na kraju septembra 2011. godine od 56.781 pravnih i fizičkih lica koji obavljaju djelatnost, njih 14.750 ili 26% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom došlo je do povećanja broja blokiranih pravnih i fizičkih lica za 0,6%, dok je u odnosu na decembar 2010. godine zabilježeno povećanje od 4,5%. Ukupan iznos duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa iznosi 349,5 miliona eura, što predstavlja rast od 2% u odnosu na avgust 2011. godine, a 37,6% u odnosu na decembar 2010. godine. Koncentracija duga je bila relativno velika, jer je 10 najvećih dužnika, koji čine 0,07% od ukupno evidentiranih dužnika, učestvovalo sa čak 22,58% u ukupnom dugu, po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Takođe, 50 najvećih dužnika, koji čine 0,35% od ukupno evidentiranih dužnika, učestvovalo je sa 44,84% u ukupnom dugu, po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Kreditni rizik i dalje dominantan rizik u bankarskom sistemu usljed još uvijek nedovoljnog oporavka crnogorske privrede. Sa aspekta likvidnosti, stanje u bankarskom sistemu je na zadovoljavajućem nivou. Kapital banaka je u septembru 2011. godine u odnosu na prethodni mjesec povećan za 2,6%, dok je u odnosu na decembar 2010. godine manji za 6,4%. Likvidna aktiva je u septembru iznosila 663,9 miliona eura i bila je viša za 0,5% u odnosu na prethodni mjesec, a u odnosu na decembar 2010. godine za 18,0%. Bilansna suma banaka je u septembru smanjena za 1,1% u odnosu na avgust tekuće godine, a u odnosu na decembar prethodne godine smanjena je za 1,8%. Depoziti su u septembru smanjeni za 0,6% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na decembar prethodne godine porasli za 4,9%. Krediti banaka su ostvarili pad od 2,6% u odnosu na prethodni mjesec, a u odnosu na decembar 2010. godine pad od 11,0%. Došlo je do pada kredita koji kasne sa naplatom za 23,5% u odnosu na avgust 2011. godine, odnosno za 13,4% u odnosu na kraj prethodne godine. Nekvalitetni krediti su u septembru bili niži nego u prethodnom mjesecu za 25,9%, a u odnosu na kraj prethodne godine za 16,3%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa u septembru iznosila je 9,61%, što predstavlja pad od 0,09 procentnih poena u odnosu na prethodni mjesec, odnosno 0,02 procentnih poena u odnosu na decembar 2010. godine. Prosječna ponderisana pasivna kamatna stopa je iznosila 3,11% u septembru 2011. godine i ostvarila je rast od 0,02 p.p. u odnosu na prethodni mjesec, i pad od 0,15 p.p. u odnosu na kraj 2010. godine. Ovakvo kretanje kamatnih stopa je rezultat metodologije koja pokriva sve kredite i depozite, a ne novoodobrene kredite. Stoga, realno je zaključiti da su aktivne kamatne stope na nove kredite više.

Na kraju septembra 2011. godine obavezna rezerva banaka iznosila je 161,2 miliona eura, što je za 0,1 milion ili 0,1% više nego u prethodnom mjesecu, a za 3,3 miliona ili 2,0% niže nego na kraju 2010. godine. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 65,3%, u državnim zapisima 23,5%, a na računu Centralne banke u inostranstvu 11,2%. Devet banaka je iskoristilo mogućnost izdvajanja dijela obavezne rezerve u obliku državnih zapisa.

Na kraju septembra 2011. godine, prema preliminarnim podacima, bruto premija osiguranja iznosila je 6,1 milion eura. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (87,3%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (12,7%).

U septembru je zabilježen rast prometa na tržištu kapitala, kao i rast vrijednosti oba indeksa u odnosu na prethodni mjesec.

Prema procjeni Ministarstva finansija, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 20 miliona eura u septembru 2011. godine, dok je u istom periodu prethodne godine ostvaren deficit u iznosu od 0,6 miliona eura. Deficit budžeta za prvih devet mjeseci iznosio je 62,7 miliona eura, odnosno 1,9% procijenjenog BDP-a. Izvorni

prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 105,3 miliona eura ili 3,2% BDP-a, što je u odnosu na plan za septembar niže za 1,3%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u septembru prethodne godine, ostvareno je povećanje od 4,9%. Izdaci budžeta iznosili su 125,3 miliona eura ili 3,8% BDP-a, što je za 24,1% više u odnosu na isti period prethodne godine. U septembru kapitalni budžet iznosio je 6,6 miliona eura.

Javni dug Crne Gore, na kraju septembra 2011. godine, iznosio je 1.459,8 miliona eura ili 44,6% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 392,3 miliona eura ili 12% BDP-a, a na spoljni dug 1.067,5 miliona eura ili 32,6% BDP-a.

U periodu januar-septembar 2011. godine, prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa bio je manji za 23,5% u odnosu na isti period 2010. godine i iznosio je 374,7 miliona eura. Deficit na računu roba iznosio je 984,7 miliona eura što je za 3,3% više nego u istom periodu 2010. godine. Izvoz roba se povećao za 39,9%, dok je uvoz bio veći za 10,9% u odnosu na isti period 2010. godine. Na računu usluga zabilježen je suficit u iznosu od 521,8 miliona eura, što je za 28% više nego u istom periodu 2010. godine, a rezultat je povećanja prihoda u oblasti turizma za 12,2%. U periodu januar-septembar 2011. godine neto priliv stranih direktnih investicija, prema preliminarnim podacima, iznosio je 265,9 miliona eura i za 35,5% je manji nego u istom periodu 2010. godine. Ukupan priliv stranih direktnih investicija iznosio je 348,8 miliona eura, dok je istovremeno ostvaren odliv u iznosu od 82,9 miliona eura. Od ukupnog priliva stranih direktnih investicija vlasnička ulaganja su iznosila 252,5 miliona eura, dok je priliv u formi interkompanijskog duga iznosio 83,5 miliona eura. U strukturi vlasničkih ulaganja, investicije u preduzeća i banke čine 36,4% ukupnog priliva, a ulaganja u nekretnine 36%. Priliv novčanih sredstava po osnovu povlačenja sredstava rezidenata investiranih u inostranstvu iznosio je 12,8 miliona eura.

U Izveštaju su sublimirane realizovane ključne aktivnosti svih organizacionih jedinica u sastavu Centralne banke, a koje su bile u funkciji sprovođenja Politike Centralne banke u septembru 2011. godine.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore.

Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti, a uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta.

Banke su redovno izdvajale zakonom propisani nivo obavezne rezerve i nije bilo korišćenja ovih sredstava u septembru. Raspoloživost RTGS i DNS sistema u septembru iznosila je 100%. Uredno i blagovremeno su snabdijevane banke i drugi klijenti CBCG novčanicama i kovanim novcem u odgovarajućoj apoenskoj strukturi u eurima.

U okviru pitanja vezanih za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji:

- Ostvareno je učešće na 36. Plenarnom zasjedanju Komiteta Savjeta Evrope za evaluaciju mjera u oblasti sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma (MONEYVAL-a) u Strazburu.
- Na zahtjev ECB, pripremljena je Informacija o mogućnosti nastavka programa "Jačanje makro i mikro bankarskog nadzora u zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima za EU".
- Pripremljena je Informacija o pozivu na pregovore o zaključenju Sporazuma o slobodnoj trgovini (FTA) sa Ukrajinom.

U skladu sa zakonskom obavezom Centralne banke, pripremljene su Preporuke Vladi Crne Gore u oblasti ekonomske politike u 2012. godini. Pored toga, pripremljen je Izvještaj Glavnog ekonomiste za II kvartal 2011. godine i Izvještaj o kretanju cijena u II kvartalu 2011. godine.

Sačinjen je Nacrt odluke o Naučnom savjetu Centralne banke Crne Gore, kao savjetodavnom tijelu Savjeta Centralne banke.

U okviru aktivnosti guvernera Centralne banke na planu međunarodne saradnje, ostvareno je učešće na Godišnjem sastanku Međunarodnog monetarnog fonda i Svjetske banke u Vašingtonu, kao i na regionalnom sastanku guvernera centralnih banaka Zapadnog Balkana na temu „Saradnja centralnih banaka u regionu i finansijska stabilnost“.